

Studijski program: Politikologija – Međunarodni odnosi

Predmet: Osnovi diplomatije, 5 ECTS

Spisak osnovnih diplomatskih termina

	Termin	Značenje
A	Ad hoc	Lat. <i>za to, u tu svrhu</i> . Često se koristi kako bi se označilo tijelo (komisija, odbor, radna grupa i sl.) koje nije predviđeno postojećom organizacionom šemom i formira se sa tačno utvrđenim zadatkom.
	Ad hoc diplomatija	Diplomatska djelatnost koja je usmjerena na obavljanje jednog specifičnog zadatka, van redovnih diplomatskih misija.
	Ad interim	Privremen, do trajnog rješenja
	Agreman	Pristanak države prijema da prihvati osobu koju šalje država slanja kao šefa misije
	Aide memoire (ed memoar)	Vrsta diplomatske korespondencije koja služi kao podsjetnik i čija je svrha precizno bilježenje izloženih stavova
	Akreditacija	Čin kojim država slanja izražava volju da imenovanu osobu smatra svojim diplomatskim predstavnikom u zemlji prijema
	Akreditivno pismo	Pismo koje diplomatski predstavnik predaje šefu države prijema prilikom svečanog prijema, a u kojem šef države slanja ukratko upoznaje šefa države prijema o svom diplomatskom predstavniku
	Ambasada	Rezidencija, sjedište, personal diplomatskog predstavništva
	Ambasador	Šef diplomatskog predstavništva najvišeg ranga
	Ambasador at large	Diplomatski predstavnik visokog ranga koji nema sjedište u trećoj državi, već svoju misiju obavlja putujući
	Arbitraža	Jedan od načina mirnog rješavanja sporova u kojem treća strana presuđuje po prethodnom sporazumu
	Ataše	Najniže zvanje u diplomatskoj misiji, prvo kojem se priznaje diplomatski status. Napomena: treba razlikovati atašea od člana diplomatske misije koji nosi isti naziv, a zadužen je za određenu oblast (npr. vojni ataše)
	Atipični odnosi diplomatskih ili konzularnih odnosa	Razvijanje i održavanje diplomatskih i konzularnih odnosa koji ne moraju značiti otvaranje diplomatskih ili konzularnih predstavništava (nepostojanje reciprociteta, predstavljanje države A u državi B preko države C, višestruke akreditacije)
	Audijencija	Službeni prijem kod istaknutih ličnosti u državnoj, političkoj ili vjerskoj hijerarhiji
B	Bečka konvencija o diplomatskim odnosima	Konvencija sklopljena 1961. godine, na konferenciji UN u Beču, stupila na snagu 1964. Reguliše prava i obaveze države prijema i države slanja u pogledu stalnih diplomatskih misija, imunitete i privilegije članova diplomatske misije, funkcije diplomatske misije
	Bečka konvencija o konzularnim odnosima	Konvencija sklopljena 1963. godine, na konferenciji UN u Beču, stupila na snagu 1967. Reguliše pitanja karijernih i počasnih konzula, njihovih sjedišta, prava i obaveza države prijema i države slanja, status konzularnih funkcionera i službenika, konzularne funkcije
	Bilateralna diplomatija	Diplomatska aktivnost koja se odvija između samo dvije države

	Bipolarnost	Stanje u međunarodnim odnosima u kojem je sila podijeljena između dva suprotstavljena bloka (primjer: Hladni rat)
	Blokovi	Vojno-politički savezi država međusobno povezanih zajedničkim političkim, ideološkim, ekonomskim i drugim interesima
C	Casus belli	Formalni povod za objavu rata
	CD (Corps diplomatique)	Diplomatski kor, uobičajena oznaka na diplomatskim vozilima
	Ceremonijal	Pravila etikete, kurtoazije, ukazivanja počasti uobičajenih u službenim ili svečanim prilikama i međudržavnim odnosima
	Charge d'affaires a.i. (ad interim)	Privremeni otpravnik poslova kojeg postavlja ambasador pred svoj odlazak s dužnosti
	Charge d'affaires en pied (en titre)	Stalni otpravnik poslova kojeg uvodnim pismom akredituje ministar vanjskih poslova zemlje slanja kod ministra vanjskih poslova zemlje prijema. Predstavlja treći rang diplomatskih predstavnika.
D	Delegacija	Jedan ili više predstavnika države koji su ovlašćeni da je predstavljaju na određenom skupu, konferenciji, događaju
	Delegat	Ovlašćeni predstavnik jedne države u međunarodnoj organizaciji, na međunarodnoj konferenciji
	Demarš	Korak, intervencija jedne države prema drugoj od koje se nešto zahtjeva, traži ili joj se podnosi neki predlog. Može biti usmen ili pismen, individualan ili kolektivan, može imati oblik ultimatum
	Demonstracija sile	Pokazivanje vojne sile radi zastrašivanja suprotne strane i postizanja političkih ili vojnih ustupaka
	Depeša	Telegram, informacija, instrukcija koja se u diplomatsko ili konzularno predstavništvo (što brže) šalje iz ministarstva vanjskih poslova države slanja
	Diplomatija	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vođenje državnih poslova na polju spoljne politike putem službenih kontakata s drugim subjektima međunarodnih odnosa; 2) Državni aparat koji služi predstavljanju zemlje u svijetu i održavanju službenih odnosa s inostranstvom; 3) Sposobnost, znanje, vještina i metode komuniciranja, održavanja međunarodnih odnosa, pregovaranja, rješavanja konfliktnih situacija; 4) Profesija, karijera, struka predstavljanja države u međunarodnim odnosima
	Diplomatija na vrhu	Održavanje službenih kontakata i rješavanje spoljnopolitičkih problema direktno između šefovima država ili predsjednicima vlada
	Diplomata	Službeni predstavnik države koji ima diplomatski status, šef diplomatske misije ili član njenog diplomatskog osoblja, pripadnik diplomatske službe i spoljnopolitičkog aparata jedne zemlje
	Diplomatska korespondencija	Prepiska između državnih institucija dviju ili više država koje su nadležne za predstavljanje svoje zemlje prema inostranstvu
	Diplomatska lista	Službena publikacija ministarstva vanjskih poslova države prijema u kojoj su abecednim redom navedena diplomatska (ponekad i konzularna)

		predstavništva svih zemalja s kojima ima uspostavljene diplomatske (i konzularne) odnose
	Diplomatska misija	Institucionalno službeno predstavništvo države slanja u državi prijema ili pri međunarodnoj organizaciji. Može biti stalna i privremena.
	Diplomatski pasoš	Putna isprava koja se izdaje diplomatskom osoblju u službi u diplomatsko – konzularnim predstavništvima i u ministarstvu vanjskih poslova
	Diplomatska pošta	Korespondencija između ministarstva vanjskih poslova i njenih diplomatskih i konzularnih predstavništava i između diplomatsko-konzularnih predstavništava iste zemlje. Zaštićena je i nepovrediva po međunarodnom pravu.
	Diplomatska valiza	Posebno izrađena vreća, kovčeg, ručna torba ili drugo pakovanje u kojem se nalazi diplomatska pošta
	Diplomatski imuniteti	Skup izuzeća od vlasti teritorijalne države priznatih međunarodnim pravom diplomatskim misijama i diplomatskom osoblju i članovima njihovih porodica
	Diplomatski incident	Postupak ili izjava kojom se vrijeđa neka zemlja ili njeni predstavnici
	Diplomatski jezik	Jezik na kojem se odvijaju diplomatski kontakti, vode diplomatski pregovori ili sklapaju međunarodni ugovori
	Diplomatski kor	Skup svih diplomatskih predstavnika akreditovanih u jednoj zemlji. U najširem smislu obuhvata i diplomatske predstavnike pri međunarodnim organizacijama u toj zemlji, a u užem smislu samo šefove misija država.
	Diplomatski kurir	Osoba koja ima diplomatski status i zadatak da prenese diplomatsku valizu od ministarstva vanjskih poslova svoje zemlje do DKP ili obratno ili između dva DKP.
	Diplomatske privilegije	Povlastice koje međunarodno pravo priznaje članovima diplomatskog osoblja u obavljanju njihove dužnosti i članovima njihovih porodica koji žive na istom mjestu.
	Diplomatsko pravo	Skup i sitem normi međunarodnog prava koje regulišu prava i dužnosti država u pogledu diplomatskih odnosa, funkcija, imuniteta i privilegija, ranga i preseansa diplomatskih predstavnika
	DKP	Skraćenica za diplomatsko i konzularno predstavništvo
	Doajen diplomatskog kora	Šef diplomatske misije najvišeg ranga koji je najranije predao svoje akreditive.
	Doajen konzularnog kora	Šef konzularnog predstavništva najvišeg ranga kojem je najranije izdata egzekvatura
	Država prijema	Država koja prihvata konzularnu ili diplomatsku misiju
	Država slanja	Država koja šalje diplomatsku ili konzularnu misiju
E	Egzekvatura	Službeni akt kojim država prijema odobrava djelovanje konzula na jurisdikcijskom području određenom patentnim pismom
	Eksteritorijalnost	Izuzeće iz pravnog poretka teritorijalne države, primijenjeno na sve osobe, imovinu, prevozna sredstva, prepisku, arhive diplomatskih predstavništava, odrede stranih oružanih snaga, strane ratne brodove, međunarodne organizacije, njihove službenike itd.

F	Funkcionalni imunitet	Nepovredivost za djela izvršena u obavljanju funkcije (npr. konzularni predstavnici uživaju samo funkcionalni imunitet)
G	Generalni konzul	Šef konzularnog predstavništva najvišeg ranga, nalazi se na čelu generalnog konzulata
I	Internuncij	Stalni diplomatski predstavnik Svete Stolice u rangu poslanika
	Ius legationis	Pravo poslanstva
	Ius representationis	Pravo na zastupanje
K	Konsantman	Saglasnost, formalno i službeno odobrenje države prijema da predloženi kandidat za vojnog izaslanika zemlje slanja može preuzeti dužnost
	Konzul	Službeni predstavnik vlade države slanja u nekom važnijem gradu u državi prijema, ovlašten da obavlja konzularne funkcije
	Konzularne prostorije	Zgrada ili dio zgrade koji se koristi za potrebe konzularnog predstavništva
	Konzularni kor	Skup svih konzularnih predstavnika koji imaju jurisdikciju u jednom gradu
	Konzularno odjeljenje ambasade	Ukoliko ne postoji posebno konzularno predstavništvo, država slanja može u okviru svog diplomatskog predstavništva imati konzularnog odjeljenja
	Konzularne privilegije	Povlastice koje su po međunarodnom pravu priznate konzularnoj misiji, njenom šefu i članovima konzularnog predstavništva radi lakšeg obavljanja funkcija, iako su uži u odnosu na diplomatske privilegije
	Konzularno jurisdikcijsko područje	Područje koje država slanja određuje, uz saglasnost države prijema, za obavljanje konzularnih funkcija
	Konzularno pravo	Dio međunarodnog prava koji normira prava i dužnosti država u pogledu konzularnih odnosa, imuniteta i privilegija konzularnih predstavništava i njihovih članova
	Konzulat	<i>U širem smislu</i> – bilo koje konzularno predstavništvo. <i>U užem smislu</i> – konzularno predstavništvo na čijem je čelu predstavnik u rangu konzula
L	Lično pismo	Najmanje formalizovan način diplomatske korespondencije koje šiljalac piše u ličnom svojstvu
M	Minsitarstvo vanjskih poslova (MVP) i ministar vanjskih poslova	Resor u Vladi zadužen za održavanje međunarodnih odnosa i vođenje spoljne politike, na čijem je čelu ministar vanjskih poslova
	Multilateraln diplomatija	Diplomatska mreža i diplomatska kativnost orijentisana na rad međunarodnih organizacija ili na međunarodne konferencije s tri ili više učesnika

N	Non-paper	Neformalni diplomatski dokument kojim se iznosi neki predlog, formulacija, nacrt teksta ili drugi pisani materijal koji može služiti kao temelj za dalji rad. Ne potpisuje se niti pečatira
	Nota	Najformalniji oblik diplomatske korespondencije. Može se zvati i verbalna, iako se uvijek predaje u pisanoj formi. Postoje još: <ul style="list-style-type: none"> - <i>identična</i> – upućena dvijema misijama, isti sadržaj - <i>cirkularna</i> – upućena većem broju misija, isti sadržaj - <i>kolektivna</i> – više misija šalje zajedničku notu MVP zemlje prijema; - <i>protestna</i> – izražava se protest povodom određenog postupka ili propusta druge strane
	Notifikacija	Jednostrani diplomatski, pravni ili politički akt kojim jedna država obavještava drugu o određenoj činjenici, događaju, mjeri, odluci ili stavu
	Nuncij	Šef diplomatske misije Svete Stolice najvišeg ranga. U katoličkim zemljama preuzima funkciju doajena diplomatskog kora
O	Opozivno pismo (lettre de rappel)	Isprava kojom šef države slanja obavještava šefa države prijema da ambasadoru prestaje njegova funkciju i da je pozvan preuzeti novu dužnost
P	Patentno pismo	Službena isprava kojom država slanja imenuje šefa svog konzularnog predstavništva u inostranstvu
	Persona grata	Oznaka da je određeni diplomata, političar, državnik dobro došao i da je prihvatljiv vlastima države prijema
	Persona non grata	Nepoželjna osoba koja se tako označava u slučajevima kada prekrši neku odredbu međunarodnog prava ili prekrši obaveze prema zemlji prijema i njenim propisima
	Počasni konzul	Istaknuti i ugledni građanin države prijema koji je spreman da obavlja određene poslove za drugu državu bez primanja naknade. ova mogućnost se koristi kada određena država nema materijalnih mogućnosti otvoriti konzularno predstavništvo u zemlji prijema
	Pregovori	Direktni kontakti, razmjena mišljenja i usaglašavanje stavova između dviju ili više strana sa ciljem rješavanja određenog pitanja od zajedničkog interesa
	Preseans	Red prvenstva među šefovima diplomatskih ili konzularnih misija
	Pro memoria	Pismeni akt koji se predaje uz usmenu intervenciju ili šalje sam za sebe radi skretanja pažnje drugoj strani na određene činjenice
	Protokol	<ol style="list-style-type: none"> 1) bilješka o razgovorima; 2) međunarodni ugovor sklopljen uz neki drugi osnovni ugovor, za koji nije potrebna posebna ratifikacija; 3) konzularni protokol – akt konzula u vršenju konzularne funkcije notara; 4) skup pravila i običaja o ponašanju u međudržavnim odnosima; 5) služba u okviru MVP koja se bavi poslovima ceremonijala i međunarodnih odnosa

R	Rangovi (razredi) šefova diplomatskih misija	<ol style="list-style-type: none"> 1) ambasadori, nunciji akreditovani kod šefova država; 2) poslanici, ministri i internunciji akreditovani kod šefova država; 3) otpravnici poslova akreditovani kod ministra vanjskih poslova
S	Samit	Sastanak na vrhu
	Sila zaštitnica	Država koja preuzima ulogu zaštitnice interesa druge države u trećoj, u situaciji kada se između te dvije zemlje ne može odvijati normalna komunikacija
	Simultana akreditacija	Višestruka akreditacija
	Službeno pismo	Formalizovani oblik diplomatskog komuniciranja koji se razmjenjuje između predstavnika dviju država
	Spoljna politika	Skup stavova, čina i mjera koje neka država ima i preduzima prema inostranstvu u nastojanju da zaštiti sopstvene interese
	Suspenzija diplomatskih odnosa	Privremeni prekid diplomatskih odnosa, kojim se želi staviti do znanja da može uskoro doći do ponovnog uspostavljanja
U	Ultimatum	Jednostrana usmena ili pisana izjava jedne države (ili grupe država) drugoj, kojom zahtjeva preduzimanje određenih mjera ili uzdržavanje od njih, najčešće u striktno utvrđenom roku, prijeteći da će u suprotnom doći do negativnih posljedica
	Uvodno pismo	Pismo ministra vanjskih poslova države slanja ministru vanjskih poslova države prijema, kojom predstavlja i preporučuje novog stalnog otpravnika poslova
V	Vicekonzul	Službeni predstavnik vlade države slanja, ranga nižeg od generalnog konzula i konzula, ovlašćen da obavlja konzularne funkcije
	Vojnodiplomatski kor	Svi vojni izaslanici, njihovi zamjenici i pomoćnici akreditovani u jednoj zemlji
Z	Zaštita interesa treće zemlje	Povjeravanje diplomatskoj misiji države C ograničenog diplomatskog zastupanja interesa države A u državi B
Ž	Žeran konzulata	Najviši po redu konzularni agent koji rukovodi konzularnim predstavništvom u odsustvu šefa tog predstavništva